

Metalem proti boomerství

Těžké duše Ivy Hadj Moussy

Iva Hadj Moussa v próze s podtitulem „O čem sní stárnoucí bílí muži“ navazuje na metalovou tematiku novely Démon ze sídliště. V příběhu ze současnosti se snaží o vyvážený pohled na muže kolem padesátky. Jsou to zapšklí dinosauři, nebo politováníhodní jedinci, kteří ztrácejí pojem o rychle se měnící realitě?

ERIK GILK

Zdá se, že psychoterapeutka Iva Hadj Moussa se dala do psaní knih na plný úvazek. Čtveřice románů vydaných v rozmezí pěti let, to je slušná bilance. Moussa sice nikdy nebude reprezentantkou vysoké umělecké literatury, rozhodně ale nepatří mezi autorky „hostovské školy“, s nimiž jsou spjaty spíše negativní konotace. Její prózy se vyznačují darem vystihnout mentalitu a idiolekt postav z různých sociálních vrstev i generací. Postupně tak skládá mozaiku problémů a jevů, jež rezonují soudobou společností, a zároveň se k nim svými romány vyjadřuje. A právě to ji odlišuje od plejády prozaiček, jež se zaměřují buď na zásahy moderní historie do osudů konkrétní rodiny, nebo na problém domácího násilí – ačkoli tohoto tématu se Moussa dotkla ve své předchozí knize *Havířovina* (2022).

Autorčina doposud nejlepší próza *Démon ze sídliště* (2021, viz A2 č. 19/2021) je vyprávěním šestnáctiletého chlapce, který své problémy s dospíváním i šed život na tábořském předměstí kompenzuje založením blackmetalové skupiny. Stejně jako v letošní novince *Těžké duše* i tady se uplatnila autopsie, neboť Moussa je sama vyznavačkou tohoto hudebního žánru a dovede o něm zasvěceně mluvit. Kdybychom si protagonistu Šimona z *Démona* představili třikrát staršího, mohl by vypadat jako Johannes z *Těžkých duší*. Můžeme přitom jen obdivovat, s jakou suverenitou a lehkostí spisovatelka dokázala vyměnit jednu narativní masku za druhou a vžít se do padesátiletého muže.

Fakáč, Bruty a Pípa

Johanes je rozvedený vyklízeč bytů. Občas u něj přebývá adolescentní dcera Zofie, pravidelně

se schází s kamarády na pivo, ale jinak žije vcelku osamělý život. Touží sice po partnerce a sexu, ale překážkou mu je nízké sebevědomí, jež pramení z více zdrojů. S dojetím vzpomíná na manželku, protože se stále úplně nevyrovnal s rozvodem. Navíc si uvědomuje svůj věk a tělesnou neatraktivnost plynoucí z holdování pivu. Nedávno – jak tomu sám říká – „špatně vyhodnotil situaci“ a coby lektor autoškoly obtěžoval neplnoletou žačku. Ačkoliv „k něčemu nedošlo“, byl obžalován, a i když vyvázl bez trestu, propustili ho ze zaměstnání a získal stigma vyvrhele a pověst úchylna. Svůj čin neomlouvá. Se selháním se vyrovnává těžko a kamarádům se dokáže svěřit až s odstupem čtyř let.

Přesto hrdina není typický lůzr, už proto, že má celkem pěkný vztah se svou dcerou (ta ho sice považuje za „boomera“, to je ale u šestnáctileté dívky naprosto přirozené). Především se však snaží svou neutěšenou situaci vyřešit a pouze nenadávat na dnešní dobu, jako to dělají jeho známí. Rozhodne se tedy vrátit ke své hudební lásce a spolu s Fakáčem, Brutym a Pípou po čtvrtstoletí resuscituje metalovou kapelu, kterou z původních Heavy Gods přejmenují na Heavy Souls. Na název skupiny, který je zároveň titulem románu, jsou náležitě pyšní, protože přesně vystihuje jejich mentální posun. Není přitom podstatné, že skupina dosáhne jen nepatrných úspěchů a brzy se zase rozpadne. Johanese totiž tato aktivita „nakopne“: začne alespoň trochu dbát o svůj zevnějšek a životní styl, získá znovu respekt své dcery, která navštíví jeho koncert a brnká na kytaru po otcově vzoru, a na obzoru je i nová partnerka...

Odsoudit, nebo litovat?

Provokativní podtitul „O čem sní stárnoucí bílí muži“ není redakční vábníčkou, ale dílem autorky. Její postoj k těmto mužům, z nichž někteří ovládají současný svět, ovšem není vyhraněný ani jednostranný a dokázala je vykreslit s obdivuhodnou vyvážeností. Na jedné straně jsou stárnoucí bílí muži směšní a odsouzeníhodní, protože nejsou schopni nebo ochotni přijmout turbulentní proměny společnosti a bezohledně setrvávají na svých hodnotách – tak to „přece má být“, a když si něčím prošli oni a zvládli to, musí to zvládnout i jejich děti. Na druhou stranu přece jen mohou zažívat pocit ohrožení

v době, kdy se sociální a genderové role vcelk relativizují. Máme jejich názor na svět považovat za nekorektní, anebo je litovat pro jejich nostalgii? „Nerozumím světu, ve kterém o sobě lidi uvažují jako o něčem abstraktním, co se nedá nikam zařadit. Ani ženská, ani chlap, ani ryba, ani rak. Nerozumím světu, kde si musíte desetkrát rozmyslet, než ženský pochválíte šaty, a kde si dáváte pozor, jestli se jí do očí nedíváte moc dlouho,“ říká vypravěč.

Nedokážu posoudit, do jaké míry prózám Ivy Hadj Moussy pomáhá autorčina zaměstnání psychoterapeutky, ale chtěl bych nechtě musím uznat, že její příběhy jsou čím dál

promyšlenější. Respektive jejich aktéři se jeví čím dál uvěřitelněji a přirozeněji, což je dáno jak jejich autentickým směřením a vyjadřováním, tak dobře zvládnutou výstavbou neschematických životních situací, jimž musí čelit. Nejspíš zde svoji roli hraje i skutečnost, že jsem cílový čtenář jejího posledního románu. Dokonce i metalovým obdobím jsem si kdysi prošel, jenže „pak se zničehonic objevil Kurt Cobain ve vytahaném svetru“, jak podotýká Johanes, „a všechno bylo v hajzlu“.

Autor je literární historik a kritik.

Iva Hadj Moussa: Těžké duše. O čem sní stárnoucí bílí muži. Host, Brno 2024, 359 stran.

Hrdinou *Těžkých duší* je stárnoucí fanoušek metalu, který nerozumí dnešnímu světu. Ilustrace Viktoria Bobko